

Materiały do konsultacji z języka polskiego

27.03. – 2.04.2021

Dzień dobry,

W terminie 27.03. – 2.04

zaplanowano 8 tematów konsultacji:

1. Poezja Cypriana Norwida (1 godzina)
2. **Praca kontrolna. (2 godziny)**
3. Epoka pary i elektryczności. Wprowadzenie do pozytywizmu. (2 godziny)
4. Filozofia pozytywna. Sztuka drugiej połowy XIX w. (2 godziny)
5. Publicystyka pozytywistyczna – Wieża paryska Bolesława Prusa.

Ad. 1 Poezja Cypriana Norwida

Cyprian Norwid (1821-1883) był wszechstronnie uzdolnionym artystą; zajmował się nie tylko literaturą, ale też filozofią, grafiką, malarstwem i rzeźbą. Uprawiał publicystykę i krytykę artystyczną. Mimo braku gruntownego wykształcenia znał wiele języków obcych: francuski, włoski, angielski, przyswoił elementy łaciny i greki.

Jego twórczość postrzegana jest jako trudna, niezrozumiała. Być może przyczyną jest odmienny od romantycznego sposób obrazowania, m.in. rezygnacja z rozbudowanych emocjonalnych opisów. Dla poezji Norwida charakterystyczne jest raczej skupienie na języku jako tworzywie skomplikowanych metafor, ale i dążenie do skrótu, stosowanie elipsy czy skoncentrowanie na szczegółach. Istotna jest też nieregularna wersyfikacja.

Według Norwida sztuka, w tym poezja, powinna być nie efektem natchnienia, a pracy, którą wykonują twórca i odbiorca. Praca jest szlachetną i wartościową częścią działalności człowieka, ponieważ nadaje mu godność i doskonali wewnątrznie. Z tego powodu Norwid odrzucał literaturę łatwą, która nie wymagała od czytelników wysiłku intelektualnego. Sztuka powinna pobudzać człowieka do myślenia, dlatego też w praktyce poetyckiej Norwid dążył do maksymalnego skondensowania sposobów wyrażania myśli, nawet kosztem komunikatywności poezji. Często stosował neologizmy poetyckie, pauzy i skróty myślowe, a w swojej twórczości podejmował doniosłe, niejednokrotnie filozoficzne tematy i motywy.

Rok 2021 został ustanowiony Rokiem Cypriana Kamila Norwida - w 200-lecie urodzin tego wybitnego twórcy romantyzmu. Dlatego proszę posłuchać wierszy artysty w znakomitych interpretacjach artystów.

<https://www.polskieradio.pl/8/1874/Artykul/2651137,Poezja-Cypriana-Kamila-Norwida-w-znakomitych-interpretacjach>

Ad. 2 Praca kontrolna – oddzielny arkusz

Ad. 3. Epoka pary i elektryczności. Wprowadzenie do pozytywizmu.

Ad. 4. Filozofia pozytywna. Sztuka drugiej połowy XIX w.

Posłuchaj wypowiedzi o pozytywizmie:

<https://www.youtube.com/watch?v=HUPAburAsNg>

Sztuka drugiej połowy XIX w.

- Twórcy pozytywistyczni prezentowali odmienne niż romantycy podejście do sztuki. Dzieło artystyczne miało być odwzorowaniem rzeczywistości, próbą uchwycenia ważnych i aktualnych problemów społecznych, a także opowieścią o dotychczas niedocenionej sferze życia – codzienności. Artysta stawał się więc obserwatorem, świadkiem swoich czasów, przypominał badacza, który z uwagą studiuje ważne dla niego zagadnienia. Właśnie takie podejście do sztuki reprezentował Aleksander Gierymski. Tworzył malarskie reportaże z życia Warszawy i – zgodnie z dominującymi wówczas tendencjami – dążył do odzwierciedlenia prawdy o otaczającej rzeczywistości.

Aleksander Gierymski, *Plaskarze*, 1887, olej na płótnie, 50 × 66 cm, Muzeum Narodowe, Warszawa

W poszukiwaniu nowego piękna Gierymski przemierzał ulice Starego Miasta, Powiśla, obserwował mieszkańców ubogich dzielnic, fotografował i sporządzał szkice do swoich obrazów. Wiele rysunków jego autorstwa uwieczniających XIX-wieczną Warszawę znalazło się również na łamach „Tygodnika Ilustrowanego”.

Na obrazie *Piaskarze*, podobnie jak na wielu innych dziełach Gierymskiego, z reporterską drobiazgowością została przedstawiona scena z życia XIX-wiecznej Warszawy. Szczegółowe studium rzeczywistości artysta uzyskał dzięki wnikliwym obserwacjom otoczenia, a także w wyniku licznych poprawek i przeróbek dzieła.

Na pierwszym planie znajdują się robotnicy, którzy przerzucają piasek z łodzi na nabrzeże Wisły. Ich pracy przyglądają się przechodnie, wśród których można rozpoznać (dzięki charakterystycznym strojom) reprezentantów różnych środowisk: mieszczan, arystokratów, studenta, wojskowego, mężczyznę pochodzenia żydowskiego.

W głębi sceny linię horyzontu przecina most Kierbedzia¹ i kilka łodzi, których maszty kierują wzrok oglądającego ku zachmurzonemu niebu. Niektórzy krytycy sztuki właśnie tę część dzieła uznali za najbardziej fascynującą.

Ad. 5. Publicystyka pozytywistyczna – Wieża paryska Bolesława Prusa.

Przeczytaj tekst: <http://hamlet.edu.pl/prus-wieza>

- Publicystyka obejmuje wypowiedzi na aktualne problemy polityczne, społeczne, kulturalne itp. Stanowi podstawową formę działalności dziennikarskiej (obok informacji), chociaż dziś dotyczy już nie tylko tekstów pisanych (w prasie), ale także innych typów wypowiedzi w środkach masowego przekazu (np. reportaże telewizyjne, radiowe, informacja filmowa itp.). Rozwój publicystyki jest ściśle uzależniony od środków przekazu, dlatego ukształtowała się ona wraz z rozwojem prasy, a obecnie mają na nią bardzo istotny wpływ telewizja i internet. Publicystyka różni się od tekstów informacyjnych tym, że nie tylko przekazuje wiadomości w obiektywnej („neutralnej”) formie, ale też je komentuje, wyjaśnia, rozstrzyga problemy. Popularne gatunki dziennikarskie to: felieton, reportaż, wywiad, recenzja, komentarz czy artykuł polemiczny.
- Cechy gatunkowe felietonu:
 - aktualna tematyka
 - tematyczna dowolność (felieton nie ma ograniczeń tematycznych)
 - stylistyczna swoboda wypowiedzi dowolność kompozycyjna
 - subiektywizm (autor wybiera ważki dla niego temat, dzieli się z czytelnikiem opinią, skojarzeniami, obnaża swoje zdolności analityczne, chwali się swoją wnikliwością)
 - indywidualizacja stylu wypowiedzi
 - konceptyzm, zaskakujące pomysły (felieton powinien zaskoczyć odbiorcę)
 - żywiołowość, barwność
 - lekkość stylu
 - krytyczne spojrzenie na rzeczywistość
 - zaangażowanie czytelników, nakłonienie ich do aktywności
 - cykliczność (na ogół felietony są publikowane systematycznie w czasopiśmie i dziennikach)

- Bolesław Prus serię swoich felietonów tworzył od 1847 roku, czyli od momentu gdy rozpoczął pracę w redakcji „Kuriera Warszawskiego”. Od roku 1848 regularnie pojawiały się one na łamach czasopisma umieszczane pod tytułem „Kroniki tygodniowe”. Felietony Bolesława Prusa skupiały się głównie na życiu Warszawy i Polaków w drugiej połowie XIX wieku.